

D.M. Voet

Essentials voor de preventieassistent

D.M. Voet

Essentials voor de preventieassistent

De basis bij het dagelijks handelen

Bohn
Stafleu
van Loghum

ISBN 978-90-368-0954-2
DOI 10.1007/978-90-368-0955-9

978-90-368-0955-9 (eBook)

© 2015 Bohn Stafleu van Loghum, onderdeel van Springer Media BV
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën of opnamen, hetzij op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikel 16b Auteurswet j° het Besluit van 20 juni 1974, Stb. 351, zoals gewijzigd bij het Besluit van 23 augustus 1985, Stb. 471 en artikel 17 Auteurswet, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht (Postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp). Voor het overnemen van (een) gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16 Auteurswet) dient men zich tot de uitgever te wenden.

Samensteller(s) en uitgever zijn zich volledig bewust van hun taak een betrouwbare uitgave te verzorgen. Niettemin kunnen zij geen aansprakelijkheid aanvaarden voor drukfouten en andere onjuistheden die eventueel in deze uitgave voorkomen.

NUR 887
Automatische opmaak: Crest Premedia Solutions (P) Ltd., Pune, India
Basisontwerp omslag: Studio Bassa, Culemborg

Bohn Stafleu van Loghum
Het Spoor 2
Postbus 246
3990 GA Houten

www.bsl.nl

Voorwoord

Dit boek voor de preventieassistent heeft als doel om theoretische en praktische ondersteuning te bieden bij de dagelijkse werkzaamheden. De motivatie voor deze uitgave ligt in het feit dat de functie preventieassistent een uitermate belangrijke pijler is gebleken onder het streven naar goede mondgezondheid van onze patiënten. Het is daarbij van belang dat preventieassistenten, maar ook degenen die taken aan hen delegeren, up-to-date blijven op het gebied van actuele inzichten en kwaliteitseisen. Hoewel in deze tijd van snelle veranderingen sommige kennis sneller verouderd dan welk boek ook kan bijhouden, zijn er zeker essentiële zaken die als baken overeind blijven. De beschrijving van deze essentials zal, mits aangevuld met actuele online-informatie, een goede koers kunnen bepalen voor de dagelijkse werkzaamheden van de preventieassistent.

In onze wetgeving is hoge kwaliteit van de zorg als *basisrecht* voor patiënten, en daarmee als *basisverplichting* voor behandelaars, verankerd. Een preventieassistent kan in principe alle handelingen uitvoeren die zijn beschreven in het beroepsprofiel tandartsassistent van de KNMT en is daarnaast extern geschoold op post-MBO-niveau voor deze functie. Om die reden gaat dit boek in principe niet in op de basale tandheelkundige kennis; die wordt als bekend verondersteld.

De praktische en theoretische werkzaamheden van de preventieassistent worden toegelicht vanuit verschillende invalshoeken, zoals persoonlijke verantwoordelijkheid, het intensieve raakvlak met ergonomie, de actuele benadering van plaquegerelateerde afwijkingen en ten slotte het veilig instrumenteren. Preventieassistenten zijn (vrijwel) alleen vrouwen; daarom is ervoor gekozen de vrouwelijke vorm te gebruiken.

Essentials voor de preventieassistent beschrijft aspecten van de meest gangbare werkgebieden van de preventieassistent en zal op enkele plaatsen wat minder vaak voorkomende situaties aanstippen. Daarmee wil het de poort openen naar verder onderzoek en prikkelen tot (zelf)studie met behulp van de overdaad aan online informatie. De beschrijving van de onderwerpen heeft een opfrissend, verdiepend en mogelijk licht toetsend karakter en biedt de mogelijkheid om het eigen denken en handelen te vergelijken met hetgeen gangbaar, actueel en/of wenselijk is. De lezers zullen in dit boek bevestiging en/of aanvullingen kunnen vinden die ertoe bijdragen om met plezier het preventiewerk voort te zetten. Zo kan de rol van de preventieassistent in de mondzorg bestendigd worden bij het ondersteunen van patiënten door voorlichting, instructie en gebitsreiniging op weg naar een goede mondgezondheid.

Dorothé Voet

Niawier, zomer 2015

Inhoud

1	Wet- en regelgeving voor preventieassistenten	1
1.1	Inleiding	2
1.2	Regelgeving minimale kwaliteitseisen van de zorg	2
1.3	Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst (WGBO)	2
1.3.1	Belang van de patiënt	3
1.3.2	Beroepsgeheim	3
1.3.3	Kennis en vaardigheden	3
1.3.4	Professionele standaard	4
1.3.5	Medische noodsituaties	5
1.3.6	Communicatie	6
1.3.7	Dossierplicht	7
1.4	Wet beroepen in de individuele gezondheidszorg (Wet BIG)	8
1.4.1	Betekenis van de Wet BIG voor de preventieassistent	9
1.4.2	Voorwaarden taakdelegatie voorbehouden handelingen en risicovolle handelingen	10
1.4.3	Werkweigering	11
1.5	Overige wet- en regelgeving	12
1.5.1	Wet bescherming persoonsgegevens (Wbp)	12
1.5.2	Wet meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling	12
1.5.3	Wet Arbeidomstandigheden (Arbowet)	14
1.5.4	Wet werk en zekerheid (Wwz)	15
1.5.5	Arbeidsovereenkomstrecht	15
1.5.6	Praktijkvoorbeeld	16
1.5.7	Praktijkvoorbeeld kunstnagels	16
	Literatuur	17
2	Rol van de preventieassistent in de mondzorg	19
2.1	Inleiding	20
2.2	Taken van de preventieassistent	20
2.2.1	Kennisnemen van relevante professionele literatuur	20
2.2.2	Zichtbaar en bespreekbaar maken van mond(on)gezondheid	23
2.2.3	Motiveren tot gedragsverandering voor verbeteren zelfzorg	23
2.2.4	Aanreiken van adviezen en instructie 'op maat'	25
2.2.5	Gebitsreiniging	26
2.3	Overzicht werkkerrein preventieassistent	26
2.3.1	Anamnese en mondonderzoek	26
2.3.2	Uitwerking resultaten	28
2.3.3	Aanvullend onderzoek	29
2.3.4	Mondzorg bij medisch gecompromitteerde patiënten	30
2.3.5	Mondzorg voor kwetsbare patiënten	31
2.3.6	Adviseren op overige punten	32
2.4	Verantwoordelijkheid van de preventieassistent	32
2.5	De preventieassistent in de bedrijfsvoering	33
	Literatuur	34

3	Infectiepreventie	35
3.1	Inleiding	36
3.2	Basisprincipes infectiepreventie	36
3.2.1	Begrippen rondom besmetting en infectie	36
3.2.2	Besmettingsbronnen in de mondzorgpraktijk	37
3.2.3	Besmettingsroutes	37
3.2.4	Infectiepreventie bij besmettingsroutes via direct contact	38
3.2.5	Infectiepreventie bij besmettingsroutes via indirect contact	38
3.3	Praktische infectiepreventie	39
3.3.1	Beschermende maatregelen bij directe besmettingroutes	39
3.3.2	Beschermende maatregelen bij indirecte besmettingroutes	41
3.4	Logistiek rondom infectiepreventie	49
3.4.1	Algemene zaken	49
3.4.2	Logistiek bij het reconditioneren	50
3.5	Apparatuur voor reconditioneren	51
3.5.1	Ultrasoon trilbad	51
3.5.2	Thermodesinfector	52
3.5.3	Autoclaaf	54
3.5.4	DAC	55
3.5.5	Bewerkingsapparatuur hoekstukken	55
3.6	Afsluiting	56
	Literatuur	57
4	Ergonomie	59
4.1	Inleiding	60
4.2	Betekenis voor de preventieassistent	60
4.3	Facetten van een ergonomische werkomgeving	62
4.3.1	Cognitieve ergonomie	62
4.3.2	Organisatorische ergonomie	63
4.3.3	Fysieke ergonomie	64
4.4	Inrichting behandelkamer	64
4.4.1	De behandelunit	66
4.4.2	Patiëntenstoel	68
4.4.3	Operatielamp	70
4.4.4	Locatie behandeltray	72
4.4.5	Opstelling computer	73
4.5	Facetten van een goede werkhouding	74
4.5.1	Basishouding	74
4.5.2	Dynamisering van de werkhouding	75
4.5.3	Werkstoel	77
4.5.4	Uurposities	78
4.5.5	Positie van de patiënt	79
4.5.6	Werken met indirect zicht is een must	81
4.5.7	Bijzonderheden tijdens zwangerschap	82
	Literatuur	83
5	Het (mond)onderzoek	85
5.1	Inleiding	86
5.2	Anamnese	86

5.2.1	Medische anamnese	87
5.2.2	Tandheelkundige anamnese	88
5.2.3	Psychosociale anamnese	88
5.3	Mondonderzoek algemeen	89
5.3.1	Zachte weefsels	89
5.3.2	Harde weefsels	89
5.3.3	Inspectie uitneembare voorzieningen	93
5.4	Onderzoek parodontium	94
5.4.1	DPSI	94
5.4.2	Bloedingsscore	97
5.4.3	Plaquescore	99
5.5	Aanvullend onderzoek	101
5.5.1	Voedingsanamnese	101
5.5.2	Speekseltest	102
	Literatuur	104
6	Diagnose, prognose en behandelplan	105
6.1	Inleiding	106
6.2	Vaststellen cariësriscico algemeen	106
6.2.1	Vaststellen cariësriscico wisselgebit	107
6.2.2	Vaststellen cariësriscico bij ouderen	108
6.3	Behandelbehoefte van het parodontium vaststellen	109
6.4	Vaststellen invloed van gedrag bij geconstateerde pathologie	110
6.5	Onderdelen preventief behandelplan	110
6.6	Documentatie diagnose, prognose en behandelplan	111
6.7	Informed consent	111
	Literatuur	112
7	Voorlichting en (poets)instructie	113
7.1	Inleiding	114
7.2	Voorlichting	114
7.2.1	Voorlichtingsbronnen	114
7.2.2	Voorlichtingsgebieden	115
7.2.3	Voorlichtingsmethoden	118
7.3	Instructie	119
7.3.1	Hygiëne rond instructie	119
7.4	Instructie tandenborstels	121
7.4.1	Handtandenborstel	121
7.4.2	Elektrische tandenborstel	123
7.4.3	Sonische tandenborstel	124
7.5	Instructie interdentale reinigingsmiddelen	125
7.6	Keuzeadvies tandpasta	126
7.6.1	Sensitive tandpasta	128
7.7	Keuzeadvies spoelmiddel	128
7.7.1	Therapeutische mondspoelmiddelen	129
7.7.2	Cosmetische mondspoelmiddelen	129
7.8	Overige hulpmiddelen	129
	Literatuur	130

8	Instrumentatie bij gebitsreiniging	131
8.1	Inleiding	132
8.2	Instrumentarium	132
8.2.1	Handscalers	132
8.2.2	Mechanische scalers	134
8.3	Instrumenteren met handscalers	137
8.3.1	Slijpen van scalers	138
8.3.2	Vinger-, hand- en polspositie tijdens instrumentatie	141
8.3.3	Afsteuning	143
8.3.4	Besturing van het instrument	144
8.3.5	Instrumentatietechniek op elementniveau	145
8.4	Instrumentatie met mechanische scalers	145
8.4.1	Instrumentatietechniek	145
8.4.2	Mechanische scalers: indicaties en contra-indicaties	146
8.5	Systematiek gebitsreiniging	148
	Literatuur	149
9	Polijsten van gebitselementen en fluorideapplicatie	151
9.1	Inleiding	152
9.2	Polijstinstrumentarium	152
9.2.1	Traditionele polijstmiddelen	152
9.2.2	Airflow	154
9.3	Werkwijze bij het polijsten van gebitselementen	155
9.3.1	Polijsten met micromotor	155
9.3.2	Polijsten met airflow	156
9.3.3	Afronden van de behandeling na polijsten	156
9.4	Fluorideapplicatie	156
9.4.1	Applicatievorm fluoride	157
9.4.2	Risico van fluorideapplicatie	159
9.4.3	Rekenvoorbeeld fluoridevergiftiging	159
	Literatuur	160
10	Sealen	161
10.1	Inleiding	162
10.2	Plaatsbepaling sealants	162
10.3	Materialen algemeen	163
10.3.1	Soorten sealant	165
10.3.2	Cofferdam	168
10.3.3	Materialen voor relatief droogleggen	169
10.4	Kwaliteitscriteria	170
10.5	Eenvoudig stappenplan	171
10.6	Behandeltips	171
11	Gebitsafdrukken	173
11.1	Inleiding	174
11.2	(Preventieve) toepassingen	174
11.3	Materialen	174
11.3.1	Mengattributen	174

11.3.2	Afdruklepels	175
11.3.3	Wasbeurt	176
11.3.4	Desinfectie attributen	178
11.4	Hygiënisch werken met alginaat	178
11.4.1	Hygiënisch werken met een volautomatische mengmachine	179
11.5	Criteria voor een goede afdruk	180
11.6	Voorbeeldprotocol	181
11.7	Tips	182
12	Bijlagen	185
	Register	209